

Vildsvin problem med inneboende konflikter

Invasionen av vildsvin har uppmärksammats mycket under senare tid. Visserligen har det "alltid" funnits vildsvin i Sverige, men våra förfäder lyckades utrota dem på 1770-talet. Tvåhundra år senare slapp några grisar ut ur inhägnader. De förökade sig så att det idag finns ett par hundra tusen djur. De blir snabbt allt fler, eftersom en sugga kan få 10–13 smågrisar om året.

Grisarna förorsakar stora kostnader för lantbrukare och villaägare. De fastighetsägare som blir drabbade och andra i samma bygder kan bara erkänna att fastighetsvärdet påverkas. Fastighetsägare måste använda pengar för att skydda sig, för att reparera skadorna och företagandet blir extra krävande. Vildsvinen förorsakar också trafikolyckor, som kan innebära svåra skador på både fordon och passagerare. Eftersom försäkringsbolagen måste höja premierna blir alla drabbade. Till detta kommer att all skada inte kan mätas i pengar. Folk känner oro och får extraarbete.

MAJORITET OBESVÄRADE

En aktuell studie av vildsvinsproblemet har gjorts av tre Ultunaekonomer. De fokuserar på en kategori av skadelidande, nämligen lantbrukare, samt en typ av skador, nämligen sådana som består av kostnader i kronor och ören.

Forskarna lät sända ut frågeformulär till 4 025 lantbrukare i de län där det finns vildsvin – Gotland och de fem norra länen är ännu befriade från vildsvin. Intervjupersonerna ombads värdera skördeförlusterna, kostnaden för maskinreparationer, kostnaden för förebyggande och uppföljande åtgärder samt en kategori med andra kostnader. Maskinreparationer kan bli nödvändiga, eftersom grisarna under sitt bökande drar upp stenar ur jorden och suggorna "boar" i stråsåden.

Hela 60 procent av bönderna uppger inte alls sig besvärade av vildsvin. Det finns stora geografiska skillnader, eftersom landskapets utseende har stor betydelse. I bygder med blandad växtlighet kan grisarna gömma sig om dagen och attackera odlingar under natten.

FÖRSKRÄCKANDE KOSTNADER

De genomsnittliga kostnaderna för vildsvin för samtliga undersökta bönder är nästan 28 000 kronor per lantbruksföretag eller över 300 kronor per hektar. I Skåne, som är värst drabbat, är förlusten över 100 000 per lantbruk. Någon respondent uppgav ett belopp på 3,5 miljoner kronors förlust.

Närmare två tredjedelar av kostnaden är skördeförlust, medan drygt en fjärdedel är skyddsåtgärder. Dessa siffror ger dock inte hela sanningen, eftersom de står för genomsnittet för samtliga intervjuade. Om man beaktar endast de 40 procent som är drabbade, blir beloppen mer än fördubblade.

Dessa kostnader är förvisso förskräckande, men siffrorna från några utländska studier är ännu värre. Enligt en studie skadades en tredjedel av de luxemburgska böndernas majsproduktion och inemot en tredjedel av fodret till deras mjölkkor. Amerikanska forskare har beräknat en förlust på över 15 000 dollar per lantbruk i Georgia.

KRÄVER ÅTGÄRDER

Studien visar att vildsvinsskadorna är högre för arrendatorer än för brukare av egen mark. Det hänger ihop med att markägaren har jakträtten och därmed vill de ofta ha vildsvin. En del markägare utfodrar vildsvin med argumentet att de då kan locka till sig djur att skjuta. De hävdar att man därmed kan reducera vildsvinsstammen, men det argumentet håller inte. Utfodringen betyder att stammen som helhet växer. Jägarna kan inte skjuta av djur i den takt som suggorna tack vare utfodringen föder nya kultingar.

Den stora vildsvinsstammen är ett genuint samhällsproblem. Det krävs insatser från myndigheternas sida. Sådana åtgärder har vi haft förr. När det fanns skottpengar på varg, lyckades man på 1800-talet få bort hela arten från Sverige. En gång kunde man med kollektiva medel – skallgång runt byarna – driva skadedjuren fram till jägarna.

Samhället skulle kunna betala yrkesjägare för att reducera vildsvinsstammen. Det räcker inte att förlita sig på frivillig jakt, eftersom köttet har alltför lågt ekonomiskt värde. Det måste dessutom genomgå en besiktning innan det kan ätas. Idag består jägarnas belöning främst av nöjet av jakten och vad som hör till i form av samvaro inom gruppen av jägare.

VILL DU LÄSA MER?

*Hans Andersson, Ing-Marie Gren & Torgny Pettersson:
Wild boars and farming in Sweden –
An assessment of the costs.*

*Uppsala: Dept. of Economics, Working paper
2016:10. <http://pub.epsilon.slu.se/13993/>*

*Jerker Nilsson, Institutionen
för ekonomi, SLU Uppsala*

